

התגלוות ה' למשה בסנה

בצורותיו, והוא עומד ומתקיים בין האויבים בדרכם המופת ואינו אוכל, וזהו: "חזי אכלת בשם" (דברים לב, כג) - חזי כלים והם אינם כלים. או ירמו לפראעה, כי כן הרשעים נמשלים לקוצים, הוא שכתב: "ובבעלך כקוץ מנד כליהם" (שמואל - ב, כג, ו), והיה בעור באש המכות, וראו שיכלה ואינו אוכל, כי הקב"ה היה מעמידו במופת למען רבות מופתיו, וכענין שכותב "ואולם בעבר זאת העמדתיך בעבר הראותך את חי" (שמות ט, טז), וירוש זה נאות לפי עניין הפרשה, שהרי מתוד מראה הסנה נאמר לו "וועתה לך ואשלחך אל פרעה".

4. גברות ה' למהר"ל פרק בג

ובשנות הרבה (ב, ה), "שאל גוי אחד את רבי יהושע בן קרחה: מה ראה הקב"ה לדבר עם משה מtower הסנה? אמר ליה: אילו מtower חרב או שקמה, כד הייתה שואל? אלא להוציאך חרב אי אפשר, ללמד שאין מקום פנויל באש שכינה, איפלו סנה". ורצה לומר, כי אדרבא יותר מיוחדת הסנה לגלי השכינה שהיא בכל מקום, וכאשר נגלה השכינה בסנה, מוכח שאין מקום מיוחד אל השכינה, אבל אם נגלה באילן חשוב, יש לחשב שמציאותם כבודו דוקא באילן חשוב זה. נמצא כי הסנה הוא דבר כולל ביותר, ואני פרט, ולכך ראוי שם גלי שכינה. והבן זה מה מה שאמר הכתוב (ישעיה נז, טו): "את דכא ואת שפל רוח אשכון". ורבי אליעזר מפרש שם (שםו"ר ב, ה) כי לך נגלה עליו בסנה, מפני שהיה הגלי הזה לצורך ישראל כדי לנואול אותם, ולכך היה הגלי כפי שהיו ישראל באותו זמן. ולפיכך אמר: "מה סנה של מל האילנות, לך ישראל ירווים מן כל האומות". וזהו כמו שהתבאר לעל שם "עמו אני בצרה". ואין חלק, רק שזה מפרש מפני השפלות שהיוה לישראל באותו שעה, לא מפני הצרה.

5. פלי יקר שמות פרק ג

(ב) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מtower הסנה - רמז למה שנאמר: "אכן גודע הדבר", מפני מה ישראל שרויים בצרה יותר מכל האומות? לפי שיש בהם דלטורין ממשיעים קול ענות בחורפים וגודפים... כקוצים הלו המשמייעים קול שהוא בעור באש, לך ישראל איפלו בזמן שאש הצרות מתלקחת סביבתו, מ"מ כל אחד לחבירו קוץ מכואב וסילון ממאייר כמנג' דורות הללו, ותמיד משמייעים קול כkol הסיר, כמו שנאמר (קהלת ז, ו): "כוי כkol הסירים תחת הסיר כן kol הכסיל", וזה עיקר הסיבה לישראל להיות בಗות מצד השנאה והקנאה שביניהם יותר מכל האומות, ובעלי הלשון השמייעו את כל ישראל אין נקי, כי תצא אש המחלוקת מסלע המחלוקת האבות מבעריהם אש והבניהם מלקטים עצים על כן בערה בהם אש ה', לך נאמר: "ויהנסנה איננו אכל", כי אעפ"י שאש התלאות יבער ביעקב, מ"מ מציאות הסנה נשאר קיים בכל דור, ואני אכל כי לא יכולו הקוצים מון כרם ה' צבאות בית ישראל. ובזה מיושב מה שנאמר "בלבת אש מtower הסנה", כי היה לו לומר "בלבת אש בסנה" או "בתוך הסנה", מהו "מtower הסנה"? וכן מה שנאמר "ויהנסנה הסנה בעור באש", איפכא מבעי ליה "ויהנסנה האש בעור

1. שמות פרק ג

- (א) ומשה קיה רעה את צאן יתרו חתנו פהו מדיין ויניג את הצען אחר הפוך ניבא אל הר האלים הרבה:
- (ב) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מtower הסנה ונירא והיה הסנה בעיר באש ומהנה איננו אכל:
- (ג) ויאמר משה אסורה נא וארא את המראה הגדיל חזיה מדויע לא עבר לראות ויקרא אליו אלהים מtower הסנה ויאמר משה משה משה ונעליך מעל רגליך כי הפקום אשר אתה עמד עליו אדמת קץ' הו:
- (ד) וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו אלהים מtower הסנה ויאמר משה משה משה וניטר משה ויאמר הנני:
- (ה) ויאמר אל תקרב הלים של נעליך מעל רגליך כי יצחק נאכני אלהי אביך אלהי אברחים אלהי מכבית אל האלים:
- (ו) ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקטם שמעתי מפני נגשו כי ידעתי את מכבבו:
- (ז) ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקטם מפניהם נגשו כי ידעתי את מכבבו:
- (ח) וארד להצילו מיד מצרים ולהצלתו מארץ מהו אל ארץ טובה ורקבת אל הארץ צבת חלב ובבש אל מקום הכנען והחתי וHAMORI ומקראי ומחוי ומיובי:
- (ט) ועתה הנה צעקטת בני ישראל באלה ו גם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לנצח אתם:
- (ו) ועתה לך ואשליך אל פרעה והוזא את עמי בני ישראל ממצרים:

2. רשיי שמות פרק ג

- (א) אחר המדבר - להתרחק מן הגול שלא ירעו בשנות אחרים: אל הר האלים - על שם העתיד:
- (ב) בלבת אש - בשלבת אש, לבו של אש... מtower הסנה - ולא אילן אחר, מושום "עמו אנכי בצרה" (תhillim צאטו): אכל - נאכל... (ג) אסורה נא - אסורה مكانו להתקרב שם: (ה) של - שלוף והוזא... אדמת קדש הוא - המקום: (ז) כי ידעתי את מכابיו - כמו (לעיל ב כה) "וידעו אלהים", ככלומר כי שמתי לב להתבונן ולדעת את מכабיו, ולא העלמתי עיני, ולא אאטום את אזני מצעקטם:
- (י) ועתה לך ואשליך אל פרעה - ואמ תאמר מה תועל?: "זהו יצא את עמי", יועילו דבריך ותוציאם משם:

3. רבינו בחיי שמות פרק ג

- (א) משה היה רועה - אח' משה רבינו האומנות הזה כמנהג הצדיקים הראשונים... גם באבות העולם, גם בשבטים. ותטעס כדי שתתרחק מן היישוב שהוא עלול אצל החטא, וعود כדי להתבוז בנבואה. ומה שאמר: "אחר המדבר", למדך הכתוב שהיה משה מתרחק מן השדות כדי שלא ירעה צאנו בשדה של אחרים ויבא לידי גזל. לא פירש הכתוב כמה שנים עמד משה במדבר, ודרשו רזיל ספרי ברכה: ארבעים שנה ישב משה במצרים, וארבעים שנה במדבר, וארבעים שנה במדבר. וכן דרשו רזיל (שם) על רבינו יעקב שהיו ימי מאה ושערים שנה כמשה רבינו... וכמו כן היל הזקן, גם רבנן יוחנן בן זכאי...

ירמו הסנה לעט השפל אשר "ברזל באה נפשו" (תhillim קה, יח), והוא בעור תמיד באש הצרות, והצרות יקיפוו מכל צדייו, וראו שיכלה

בשנה", שהרי האש הפעול והסנה הפעול! אלא האמת הוא כדברינו שהסנה מבעיר אש הצורות, כי מtower שישראל נמשלו לשנה זה שכל אחד לחברו קוץ מכאב ומשמעו קולו עליו בחורפים וגוזפים, על כן בערה בתם אש ה', ואם כן הסנה בוער והאש הוא הפעול, לכך נאמר: "והנה הסנה בוער באש", כי הסנה גורם הבurnת האש. וזה שאמר "בלבת אש מתוך הסנה", כי הלבת אש נמשך מתוך הסנה כי הסנה גורם הלבת אש, וזה פירוש נכון:

6. תפארת שלמה פרשת חי שרה

... "ויסטר משה פניו כי ירא מהבית אל האלים", ור' ל' דהנה זה כלל גדול בנסיבות הצדיקים המתחלכים לפני אליהם בתמים, אף אם חילתה באה אליהם מזות הדין לאיזה יחיד או רביהם חייו, לא יתנו לבם להתבונן מהות הקרה ההיא ר' ל', ולא יכול לבבם להקשות מדוע עשה ה' כהה לארץ הזאת, כי לבם נכוון ובוטח בדי כי צדיק וישראל האל אמונה ואין על, ונחפהז הוא כמי מפי עליון לא יצאו הרעות רק כולם מכובנים לטובה. ולכך באוטו העניין כאשר ראה משה רבינו ע"ה מראה הסנה המורה על הגלות, ולא רצתה להתבונן מה זה ועל מה זה, אך "ויסטר פניו כי ירא מהביט" ולהסתכל אל בחינת האלים והדינים פן יקשה עליונו על כהה.

7. שפט אמרת שנת תרל"ח

בלבת אש מתוך הסנה - במדרש: "אני ישנה ולבוי ערך" כו', פירוש שהקב"ה הראה למשה מראה גדולה זו מתוך חושך הגלות עצמו. וזה היה התיימה, מדוע לא עבר הסנה, מאחר שנמצא באמת התלהבות הגדול הזה, איך יש קיום לקיליפה המשחשת אורות הגודלים הללו? אך זה באמת רצתה הקב"ה להראות לו, כי אדרבה לפי גודל החושך והגלות נסתר בו אור גדול גנוו, והוא ביחסות הגולה, כי הגלות הוא סימן על הגולה, וכפי רוב קישוי הגלות מורה על תוקף הגולה. וזה פירוש הכתוב: "וכאשר יענו אותו כו ירבה וכן יפרוץ", פירוש הכתוב מתרץ עצמו אשר לא יחרהו אחר הבורא יתברך איך הניח לענות את עמו כי' כי כפי רוב העינויין כן יהיה איך תוקף הגולה:

8.aben עזרא שמוט פרק ג

(ח)... ולא הזכיר הגרגשי כי הוא קטן מן השבועה, והנה שאלה רואה, אחר שהששה גוים בני נגען, למה הזכיר הכנען? והתשובה - כי כל הארץ תקרא ארץ נגען, כי הוא השם הכלול שהוא המין. והפריון הוא צידון, ושאר בנים הנזכרים הם מעתים, וככלם הכתוב במלת "הכנען":

9. הרב צבי יהוחה קוק ז"ל מתוך תורה הגואלת, מועדים וזמנים ראש חדש אלול

הגדרה הראשונה בתורה על ארץ ישראל, היא: "ארץ זבת חלב ודבש". הגדרה זו חוזרת בתורה כמה פעמים. חלב ודבש, אלו מיני מאכלים שתופסים מקום בהזנות האדם. החלב יוצא מן החיה, מן הפרה שמורתה באכילה. הוא מגיע אליו לבן, אבל הגمرا ברכות (ו): אומرات שמקורו בדם, "דם נער ונעשה חלב". גם הוא מהמאיסורים החמורים ביותר בתורה. איסורו חזור כמה פעמים בתורה. האיסור החמור הזה, כשהנחפץ להיות לבן,

כשניה חלב, הוא הופך להיות היתר. דבר, עניינו מתיקות. יש דבר תמים, אבל יש גם דברם. יהונתן בן שלול, השותף במלחמה נגד פלישיטים, וכשהיה עזיף מאוד הוא מצא דברם, טעם ממנה ואורו עניינו. גם במש' ברכות (ז): יש דיון על התיותר לאכול דברם דברם, הרי דברה אסורה באכילה, והכללו הוא: "היווצא מן הטמא - טמא", ובכל זאת, דבר, עפ"י היווצא מן הטמא, הוא נחפץ להיות היתר. גם חלב וגם דבר, הם איסורים שהופכים להיות היתר, ושניהם מגדירים את עניינה של ארץ ישראל: "ארץ זבת חלב ודבש". קדושת ארץ ישראל, סגולות ארץ ישראל, העניין האلهי של הארץ העליון והנסגב, הפלא פלאים, של הארץ חדשה. ארץ הקודש, היא כוללת בסוד יצירתה, כוחות אלה של הפיכת אישור להתיותר, על פי הגilio האلهי שבתורה.

10. הרב אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בפרשא: "וירא ה' כי סר לראות ויראה אליו אלוקים מתוך הסנה", ומפרש הספרוני בזוהר: "...וירא ה' כי סר לראות - להתבונן בדבר", ויראה אליו אלוקים - להודיעו, כאמור ז"ל (שבת כד): "בא לטהר מסיעין אותו", עכ"ל. למדנו כי תחילת וראש עליינו להיות בכל 'הבא לטהר' - לעשות מה שבידינו להיטהר ולהתחזק לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, ואו אז נזכה למסייעים בידו, בפתחת כל שער טהרה ושער תשובה... וכן איתא במדרש (תנחומה טו), כאשר משה את הסנה בוער באש, אמר: "אסורה נא ואראה", רבי יוחנן אמר: ג' פסיונות הלך משה רבינו, ורבי שמעון בן לקיש אמר שעיקם את צווארו. בין כך ובין כך חזינן שעשה איזה מעשה, והיינו, שהגמ' שהיה ראוי לראות את המראה הגדל הזה, מ"מ רק לאחר שעשה מעשה (אפילו קטן) זכה וראה את מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה. למדך שאין זכרים לכל השגה אלא אם יתחייב מעצמו, ואו אז מן השמים מוסיפין ומסיעין אותו.

בא וראה עד כמה מסייעים מן השמים לזה שחפץ להתעלות, שהנה נאמר בפרשא: "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", וברש"י: "בכל מה שהם נתונים לב לעונות, כן לב הקב"ה להרבבות ולהפרץ". רמז נפלא ולימוד גדול למד מכאן הרה"ק ה"שם ממשמאלי" זי"ע (שמות תער"ב) בכוחה של 'קביעות' וקבלת טוביה, כי כאשר יזמין לעונות את בני ישראל, כבר נחשב להם הדבר במעשה, כי אצלינו"ם מצרי הקב"ה מחשבה למעשה ירושלמי פאה א'), لكن מיד בתחלת זmons כבר שידך הקב"ה מערכות הטבע וברא בני ישראל גוף חדש שיוכלו לילד ששה ששה בכרס אחד מה שלא היה מעולם בדבר הזה, וכן ירבה וכן יפרוץ". ומסיים ה"שם ממשמאלי", מכאן ילמד כל אדם קל וחומר לנפשו, ומה אם בעבר מחשבה רעה של המצרים שינה הקב"ה את גוף היהודים, קל וחומר בן בנו של קבלה טוביה, ובמחשבתו רוצה הוא לישב על התורה ועל העבודה, וודאי שתיכף ייהפץ להיות איש אחר ברוחניות ובעשיות (שהרי אצל בני ישראל הקב"ה מצרכ' מחשבה טובה למעשה).